

toe gewichtige, wanneer de een kerkelijke aan wij ons uwen schouk, en gaven, aan. Een nieuwe ten tot stand an machtigen door het oude geschoven en nieuwen weg van hoogthans niet.

De heer Noordtzij, die wij den dag waarop zij werd uitgesproken ontvingen, is reeds in de avondbladen van 23 September een exposé gegeven, dat ook in de HERAUT van 29 September is opgenomen en dus bij onze lezers als bekend mag ondersteld.

De omstandigheid echter dat zij uitgesproken is door een der onzen, die daarbij ook buiten onzen kring als wetenschappelijk man is gekend, maakt een nadere bespreking, zij het dan ook met weglating van het reeds gegeven exposé, niet overbodig.

De heer Noordtzij, die ontving zijn godgeleerde opleiding aan de Theologische School onzer Gereformeerde Kerken te Kampen, waar zijn vader, Prof. M. Noordtzij, de Oud-Testamentische vakken doceerde toen Prof. Bavinck er nog de Gereformeerde dogmatiek gaf. Maar hij studeerde ook aan de Universiteit van Leiden en promoveerde daar tot doctor in de semitische letterkunde, — een van de vijf doctoraten, die de wet op het H. O. van 1876 in de faculteit der letteren en wijsbegeerte verkrijgbaar stelde.

De rede van 23 September is alsoo theologisch en philologisch en — wat voor een Oud-Testamenticus, als hoedend bij het aan de Rijks-Universiteit te Utrecht is opgetreden, kan de tegenwoordige stand der O.-T. wetenschap een bijkans onmisbaar verslachtschap heeten, semitisch philologisch.

Zooals de gewoonte is bij een oratio inauguralis, begeeft ook met deze de redeenaar zich niet in de details van het vak, maar teekent hij in breede trekken de beginselen van zijn wetenschappelijk onderzoek en onderlicht.

En Prof. Noordtzij doet dat in deze rede op een wijze, zooals van een doctor in de semitische letterkunde die tevens gereformerd theoloog is, niet anders te verwachten was.

Het Christelijk Comité voor Indië vraagt ons plaatsing voor de volgende circulaire, die dezer dagen door hem verzonden werd.

L. S.

"Het Christelijk Comité voor Indië" vraagt een oogenblik Uw aandacht voor een zeer gewichtig belang.

Het zal wel geen breed betoog behoeven, hoewel het noodig is, dat het Christelijk element onder de Europeanen in Indië worde versterkt. Allereerst is dit eisch met het oog op de propaganda van het Christendom.

Het is een treurig feit, dat er onder de Europeanen in Indië zoo weinigen zijn, die met ons den Christus belijden. Ons Christenvolk moet de propaganda voor het Christendom steunen, niet alleen door voor de Zending zijn gaven te geven, maar ook door — veel meer dan tot nu toe is geschied — van zijn beste zonen af te staan om in Indië een positie te kiezen.

Hiermee is ook een nationaal belang gemeind. De Christianisatie van Indië is het beste middel om Indië duurzaam aan Nederland te verbinden.

Daarbij bleef dat reusschit eilandendijk zoo rumschoots gelijgeheid voor degelijke, flinke, jonge mannen, om zich daar een uitstekende positie te verwerven.

Het Christelijk element onder de Europeanen te versterken is het doel, dat het Christelijk Comité voor Indië beoogt.

Een informatiebureau — adres: Prinsengracht 262 Den Haag — is opgericht, waardoor reeds aan honderden, geheel belangloos, allerlei inlichtingen zijn verstrekt.

Voorts zijn bij "Vada" te Wageningen, "Gidsen" uitgegeven en in ruimen getale verspreid, om de aandacht te vestigen op oodendheids betrekkingen in dienst van het Gouvernement. Een ander heeft tot resultaat gehad, dat reeds onderscheidene Christelijke jongemannen naar Indië zijn gegaan of zich daartoe voorbereiden.

Bovendien verleent het Comité in den vorm van voorschot steun aan jongelieden, die studeeren voor den Indischen dienst en zelf daartoe de middelen missen.

Reeds werden zeven jongelieden gestuurd met een bedrag van f. 6400.—. Voor het studjaar 1912-1913 wachten acht jongelieden op onze hulp.

Zullen wij hen echter kunnen helpen, dan heeft ons Comité ook zelf steun noodig. Wij hebben een renteloze lening aangevraagd van f. 20.000 — in aandelen van f. 100.—, waarvan we omstreks f. 10.000.— hebben geplaatst.

Vanaf 1914 wordt jaarlijks 1/10 van het geplaatste kapitaal afgelost. Die aflossing is behoorlijk gewaarborgd, omdat elk, die voorschot ontvangt, zich verbindt tot terugbetaling en een verzekering moet sluiten ten genoegen van het Comité.

Wij kunnen echter niet meer voort. Onze exploitatiekas heeft reeds een aanzienlijk tekort.

En de voorschotkas raakt ook ledig. Als we niet krachtig worden gesteund, zullen we onderscheidene, veel belovende jongelingen, die onze hulp intropen, moeten afwijzen.

Het gevolg daarvan zal wesen, dat zij niet voor Indië kunnen gaan studeren. Maar dat mag niet. Dat zou zeer tot schade zijn van de goede zaak, die we beoogen.

Het Christelijk element in Indië moet worden versterkt.

Daarom komen we tot U in het belang van ons schoone Indië en vragen U dringend om hulp.

Neem een of meer aandelen in onze lening, of steun ons met een flinke gave of een jaarlijkse bijdrage.

Het Christelijk Comité voor Indië:

Dr. R. J. W. RUDOLPH, te Leiden, Voorzitter.

C. VERSLUIS, Notaris te Leiden, Penningm.

Prof. Dr. H. BAVINCK, te Amsterdam.

H. BOS KZ, te Rotterdam.

Mr. P. E. BUIJT, te Leiden.

Kapt. F. BROUWER, te Ermelo.

H. COLIJN, Minister van Oorlog, Den Haag.

Dr. J. C. v. ES, te Leiden.

Dr. H. FRANSSEN, te Zwolle.

H. W. v. MAKLE JR., te Amsterdam.

Mr. V. H. RUTGERS, te Hilversum.

Dr. J. G. SCHOELKES, te Ermelo.

Dr. W. BIEUKELAAR, te Zaandam, Secretaris.

Zaandam, Sept. 1912.

Moge dit uitnemende werk, om Christenmannen den weg naar Indië gemakkelijker te maken en zoo zijdelings steun te bieden aan den Zendingarbeid, krachtige hulp vinden in ons land.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door ondergetekende van den heer Dan. Top, gecollecteerd in de Geref. Kerk te Amsterdam, van N. N. f. 50; van den heer A. S. Lefje te Aardenburg, gevonden in de Unie-collecte, f. 1.

Vriendelijk verzoeken wij onzen scholen, die zoo groote behoefte aan steun hebben, te willen bedenken.

Dr. J. H. HOUTZAGERS.

Kootwijk, Voorzitter.

Teestafel.

Dr. A. NOORDTJIZ, DE O.-T. TISCHE GODSOOPENBARING EN HET OUD-OOSTERSCH LEVEN. Rede bij de aanvaarding van het hoogleeraarsambt aan de Rijks-Universiteit te Utrecht den 23sten September 1912. Utrecht, G. J. A. Kuys. — 1912.

Van deze rede, die wij den dag waarop zij werd uitgesproken ontvingen, is reeds in de avondbladen van 23 September een exposé gegeven, dat ook in de HERAUT van 29 September is opgenomen en dus bij onze lezers als bekend mag ondersteld.

De omstandigheid echter dat zij uitgesproken is door een der onzen, die daarbij ook buiten onzen kring als wetenschappelijk man is gekend, maakt een nadere bespreking, zij het dan ook met weglating van het reeds gegeven exposé, niet overbodig.

De heer Noordtzij, die ontving zijn godgeleerde opleiding aan de Theologische School onzer Gereformeerde Kerken te Kampen, waar zijn vader, Prof. M. Noordtzij, de Oud-Testamentische vakken doceerde toen Prof. Bavinck er nog de Gereformeerde dogmatiek gaf. Maar hij studeerde ook aan de Universiteit van Leiden en promoveerde daar tot doctor in de semitische letterkunde, — een van de vijf doctoraten, die de wet op het H. O. van 1876 in de faculteit der letteren en wijsbegeerte verkrijgbaar stelde.

De rede van 23 September is alsoo theologisch en philologisch en — wat voor een Oud-Testamenticus, als hoedend bij het aan de Rijks-Universiteit te Utrecht is opgetreden, kan de tegenwoordige stand der O.-T. wetenschap een bijkans onmisbaar verslachtschap heeten, semitisch philologisch.

Zooals de gewoonte is bij een oratio inauguralis, begeeft ook met deze de redeenaar zich niet in de details van het vak, maar teekent hij in breede trekken de beginselen van zijn wetenschappelijk onderzoek en onderlicht.

En Prof. Noordtzij doet dat in deze rede op een wijze, zooals van een doctor in de semitische letterkunde die tevens gereformerd theoloog is, niet anders te verwachten was.

Het onderwerp zijner rede, waarvan de titel is: DE O.-T. TISCHE GODSOOPENBARING EN HET OUD-OOSTERSCH LEVEN, beweegt zich in hoofdzaak op het gebied van de geschiedenis der Israëlitische godsdienst, een van de onderdelen van het vak, die hij naast de twee andere: de Israëlitische letterkunde en de uitlegging van het Oude Testament, in de Faculteit der godgeleerdheid aan de Utrechtse Universiteit voortaan zal hebben te doceren.

Het komt mij voor, dat het ontlenen van zijn onderwerp juist aan dit onderdeel van het vak een gelukkige greep is geweest.

Immers de geschiedenis der godsdienst van Israël staat in verband met de wording van de uit Israël tot ons gekomen canonische schriftten, die toch de hoofdschakel zijn van het literaire menu, dat de wet op het H. O. als "Israëlitische letterkunde" aandient, en alsoo ook met de uitlegging der canonische schriftten of de uitlegging van het O. T.

Met toch aan één der twee andere onderdelen zijne onderwerp te ontnemen, zou de redeenaar groot gevaar hebben gelopen van in allerlei details te zijn geraakt; iets wat bij een academische rede als deze, zooals ik reeds opmerkte, niet alleen ongewoon is, maar wijl zij voor een auditorium was bestemd, dat voor een overgroot gedeelte bestond uit niet-theologen, laat staan O.-T. Testamentici, ook zeer ongewenscht zou zijn geweest. Zou een gehoor toch had dan al licht voor de boomten het bosch vergeten. Doch wijl, zeker niet alleen en uitsluitend, maar toch wel voor een goed deel, — de antwoorden op de vragen, die zich bij de O.-T. studie omtrent wording en uitlegging der canonische schriftten voordoen, afhankelijk zijn van den kijk dien men heeft op de wording van den godsdienst van Israël, deed Dr. Noordtzij goed, wat het hem te doen was, te geven van wat ik zou willen noemen zijn heuristische en didactische beginselen, met aan den godsdienst van Israël zijn onderwerp te ontnemen en daarbij dan s'n gehoor van zijn kijk op dien godsdienst op de hoogte te stellen.

Daarom heeft hij dien welke anderen daarop hebben verschilt, is bij het subjectieve element dat alle wetenschap kenmerkt, begrijpelijk.

Hangt toch reeds de waarneming van de feiten af van de subjectiviteit van den waarnemer, sterker nog hangt het nadenken over die feiten af van de subjectiviteit van den nadenker. Bij dit zijn nadenken toch laat hij zich, meer of min bewust, beheerschen door de hoogste beginselen die hij, naar het, voor "de praedicaatloze wetenschap" zoo fluikelijke woord van den ouderen FICHTER, "ten slotte kiest al naar dat hij 'n mensch is'".

Ook Noordtzij zelf is het daar goed mee eens, en ook ik acht het niet met hem een niet al te gewaagde onderstelling, dat, — althans wat betreft dat deel van zijn auditorium hetwelk, als hij zelf, gemoetszaam vertrouwd is met het wetenschappelijk bedrijf, — zeker bij niemand de gedachte zou heerschen, "als zoo eenige wetenschap ontkomen aan den invloed van den subjectieven factor en de onderzoeker zich eerst van zichzelf kunnen ontdoen, voor hij zijn onderzoek aanvangt". Toch ben ik er niet zoo heel zeker op, dat deze gedachte, die Noordtzij, "in ieder geval niet meer huius temporis" noemt, niet nog bij sommigen onder de velen welke toen te Utrecht de plichtigheid met hun tegenwoordigheid vereerden", zal hebben geheerscht.

De kijk nu dien Dr. Noordtzij heeft op de wording van Israël's godsdienst, hangt op het innigst samen met de tweeledig omstandigheid, dat hij is doctor in de semitische letterkunde en dat hij is 'n gereformerd theoloog.

Aan de eerste omstandigheid, s'n doctor-in-de-semitische-letterkunde-zijn, is het te danken, dat hij vertrouwd is met de documenten waaruit het semitische, d.i. het west-Asiatische of oud-Oostersche cultuureven gekend wordt; dat hij op de hoogte is van de groote vermeerdering der documenten sedert de laatste helft der vorige eeuw, "door de opgravingen welke niet alleen in het Nijldal en de Eufraat-Tigrisvallei maar ook in Palestina, Syrië en laatste in het oude stamland van de Hittiten hebben plaats gehad" (p. 7); en eindelijk dat hij als vakman ook op de hoogte is van wat door het onderzoek van wat dus is opgegraven omtrent het oud-Oostersche leven is aan het licht gebracht en waardoor, zooals hij het uitdrukt, "steeds meer het gordijn (is) weggeschoven, dat eenmaal de oud-Oostersche wereld voor ons verborgen heeft gehouden".

"Steeds meer" zegt hij heel voorzichtig, dus heelmal nog niet, en met de nuchtere besonnenheid van den geleerde laat hij op dezen passus van het "steeds-meer-weggeschoven."

gordijn" dan ook onverwijd volgen, dat wij ook nu nog tegenover dat oud-Oostersche leven in vele opzichten staan, "als de bergbeklimmer, die wel de omliggende toppen uit een nevelachtig oprijzen, maar zich niet altijd een helder beeld kan vormen van de onderlinge verhoudingen waarin deze tot elkander staan". (p. 7). Dit fraale, aan de Alpensport ontnomen beeld zet hij dan, naar eisch eener academische redevoering, in het "Begriffelijke" wanneer hij eenige regels verder spreekt van: "de onzekerheid, waarin we nog op zoovele punten ten opzichte van het oostersche leven verkeerden".

"Dat men desondanks onder hen, die zich aan de bestudeering van het O. T. hebben gewijd, zoo lang de oogen heeft gesloten gehouden voor de lichtstralen, die van het Oosten uit over onze Schriftbeschouwing en over onze kennis van de geschiedenis van Israël's godsdienst is opgegaan, (p. 7) — is iets wat hij afkeurt, al toont hij ook, door er zelfs twee gronden voor aan te voeren, dat hij er zich allerminst over verwondert. Een mijns inziens wat al te ver gedreven bescheidenheid heeft hier den soon doen verswijgen den naam van zijn vader. Prof. M. Noordtzij toch heeft meer dan eens omtrent de genoemde "lichtstralen" ons kennis bijgebracht. Dan, hoe dit zij, ook de soon heeft evenmin als zijn vader, bij het zich wijden aan de bestudeering van het O. T., de oogen voor deze lichtstralen gesloten gehouden, en daardoor heeft hij een kijk gekregen op de O. T. Schrift en den godsdienst van Israël, die van andere kijk — zowel van geleerden, welke de realiteit der Godsoopenbaring in Israël bevestigen als van hen, die haar ontkennen, — verschilt.

Zijn kijk op, zijn visie van Israël is nu die dat hij het niet niet als een oud, maar als een, in betrekkelijken zin veelal jong volk, opkomend uit het alles behalve primitieve cultuureven van West-Asië en daarmede door duizendvoudige geheimzinnige banden onlosmakelijk verbonden".

Dit Israël zelf en zijn canonische schriftten zijnde in het milieu van dat oud-Oostersche cultuureven, wijst hij in het verloop van zijn rede op vele verrassende overeenkomsten en bepaaldelijk dan wat "de regeling van het gemeenschapsleven" (p. 18 e.v.) en daarna wat het cultusleven" (p. 23 e.v.) betreft. Overeenkomsten, die ons op menig punt genooddacht hebben vroeger gangbare meeningen te herzien" (p. 13).

Maar de kijk dien Dr. Noordtzij heeft op de wording van Israël's godsdienst, hangt niet minder samen met de omstandigheid, dat hij is 'n gereformerd theoloog. Overholven spreekt hij niet: "Ik aanvaard de realiteit eener bijzondere Openbaring Gods in het midden der menscheit, welke, eerst voor-Israëlitisch, zich daarna over Abraham en over Mozes heen in Israël concentreert om ten slotte in het Christendom universeel te worden". (p. 9). Daardoor is zijn visie van Israël's godsdienst en canonische schriftten een andere dan die van hen, welke, als de grootmeester ten onzent op het gebied der moderne O.-T. wetenschap, nu wijlen Prof. KUENEN, — er niet anders en niet meer in zien dan de vrucht eener "natuurlijke ontwikkeling".

Anders ook dan van hen, welke met ons gereformeerden wel de realiteit eener bijzondere openbaring Gods aanvaardt, maar als b. v. de geestverwanten van den Leidschen hoogleeraar CHARITHE DE LA SAUSSAYE, onder die openbaring geen mededeeling van kennis, maar van leven verstaan.

Op p. 10 tocht zegt Noordtzij: "Wanneer ik hier van openbaring spreek, doe ik dat in den onder Gereformeerden gangbaren zin, dat wij hier te doen hebben met die actie Gods, waardoor Hij zich in den weg van een historisch geheel van bijzondere middelen doet kennen". (p. 10).

Het is dit gereformeerde beginsel dat zijn denken over Israël's godsdienst en de O. T. Schriftten beheerscht, terwijl hij daarbij meer dan eens met zooveel woorden verzekert, dat hij niet de "mechanische", maar, wat ook Dr. KUYPER noemt de voorstaat, "de organische inspiratie" der Schrift aanvaardt.

En hoewel hij door zijn zooveel genoemde gereformeerde beginsel zijn denken laat beheerschen blijkt o.a. uit deren zin, die in zijn bouw aan BAVINCK's wijze van reggen herinnert, op p. 11: "En deze Godsoopenbaring in het midden van Israël is zulk een realiteit en staat zooveel in het centrum, dat wij ons, naar mijn innige overtuiging, den weg tot de kennis en de geschiedenis van dit volk zouden afsluiten, indien wij se daaruit zouden willen elimineren".

Zoo kan het dan ook niet anders of bij alle overeenkomsten die hij tusschen Israël en zijn oud-oostersche milieu ziet, moet hij ook zien de verschillen.

In zijn rede wijst hij daar op.

Eerst weer wat "de regeling van het gemeenschapsleven" en dan weer wat "het Cultusleven" betreft. Iets waarbij dan niet minder verrassend verschil dan overeenkomst in het licht treedt.

Aan het einde van dit deel zijner rede zegt Noordtzij: "Zoo zien wij dus, dat zowel van het gemeenschapsleven als van het cultusleven, dat wij onder den naam van cultus hebben samengevat, Israël blijkt voor een aanzienlijk deel op den grondslag te staan van het oud-Oostersche leven. Daarbij is ons echter tevens duidelijk geworden, dat in het midden van dit volk een agens werkt, een macht zich openbaart, welke, voorzover zij niet verwijderd of wijst, die oude vormen beleef en bezield en ze tot dragers maakt van gansch nieuwe gedachten; een kracht, welke ondanks menscheelijken tegenstand het gehele leven voor zich oprecht".

In het laatste deel zijner rede wijst Noordtzij dan op de O. T. Tische gedachte over het wezen Gods. "Hier houdt, zoo zegt hij, bij zekere overeenkomst in de namen, alle verdere overeenkomst tusschen Israël en de andere Semitische volken op." Hier is de eenheid tegenover de veelheid, het monothisme tegenover het polytheisme, en uit die eenheid volgt dan ook de gestijheid van Israël's Godsbegrip.

En wel is het zeker waar, "dat men voor dit geestelijk karakter van Jahwe in het midden van Israël niet altijd oog heeft gehad" (p. 38); iets wat uit Israels verleden en den invloed van de Kanaanitische omgeving is te verklaren, "maar toch heeft dit geestelijk Godsbegrip in het midden van Israël wortel geschoten en dank zij den arbeid der profeten heeft het vrucht gedragen". Dat het Jahwisme als ethisch monothisme niet door de Baalim in Israël is verdrongen, dat is, zoo zegt Dr. Noordtzij, "echter niet de vrucht van den arbeid der profeten, al is het volkomen juist, dat zij het dieper hebben ingedacht en in zijn versterkenden invloed op het volkleven beter hebben gevoeld, — maar dit is vrucht van de openbaringswerkzaamheid van God!"

Over het optreden van een hoogleeraar op den kathedra der O.-T. Tische vakken aan de Utrechtse Universiteit, met deren kijk op de geschiedenis van den godsdienst van Israël en zijn canonische schriftten, kunnen wij gereformeerden ons verheugen.

Op theologisch gebied toch is hier congenialiteit van beginsel en dit optreden geeft daarbij den indruk, dat Prof. Noordtzij zich sterk maakt om, ten opzichte van details omtrent wording en uitlegging der O.-T. Tische schriftten, door daar op te doen vallen de lichtstralen der semitische philologie, althans tot meerdere helderheid te brengen wat voor ons in die details, ook bij de aanvaarding der organische Schriftbeschouwing, nog min of meer duister is.

En dit wekt blijde verwachting.

Uit de Pers.

In de Zuid-kerkboode schreef Dr. Kerkhijf over de catechistiek 't volgende:

Wij maan d deed zijn intrede, en nu wordt het hoog tijd, dat het catechistisch onderwijs voor de jeugd der gemeente weer aanvangt. Er is een slechte gewoonte in vele onzer Kerken, om met den aanvang der catechistiek nog een maand te wachten. De kerkeraden en predikanten zouden wel doen, indien zij voor het onderwijs nu reeds de catechistiekamer openstelden en met degenen, die komen, een begin maakten. Van October tot eind April is slechts 7 maanden, waarin dus hoogstens 7 x 4 = 28 uur Catechistiek gegeven kan worden. Zeker niet te veel om onderwijs te ontwerpen in de leer der Waarheid. De bloei onzer Kerken hangt voor een groot deel af van het naarsig bezien der catechistiek. Dat wordt door de Kerken in onze provincie niet genoeg verstaan. De kerken zelf hebben er belang bij, dat haar jeugdige lidmaten goed onderwezen worden.

Met name onze Opzieners moesten voor dit belang een open oog hebben en eenzijdig bij de ouders en anderszins bij de Dienaren des Woords tijdig en ontijdig er op aandringen, dat zij den aanvang der catechistiek beproeven te vervroegen.

Ook zijn zij, als voorgangers der gemeente, groepen zelf een goed voorbeeld te geven door voor hun eigen kinderen te begeren, dat de catechistiek nu reeds aanvangen, en waar die aanvangs zijn, te er aanstands en zoo getrouw mogelijk heen te zenden. Welan, dat laat in onze Zeeuwsche Kerken nog veel te wenschen over.

Ware het nu maar zoo, dat het gehele jaar door de zoogenoemde huis-catechistiek op den Zondag in alle gemeenten gehouden werd, dan ontvingen de kinderen van hunne ouders tenminste godsdienstig onderricht. Zij als ouders zijn immers in de eerste plaats groepen, hunne kinderen te onderwijzen krachtens afgelegde belofte bij den Doop. Zij hebben het plichtig beloofd, dat zij hun zaad in het opwassen breeder onderwijzen zouden in de leer des Verbonds. Maar al langer zoo meer is die huis-catechistiek in onbruik geraakt; deels door onkunde van de ouders, deels door minder waarde hechten aan de geestelijke diogen.

Dat werkt tot schade van de gemeenten en ook van de kerk in haar geheel. Diepgaande kennis der Waarheid is een wite raat geworden. Een goede vaste beschouwing over de fundamentele stukken der Waarheid treft ge slechts zelden aan. Met een zeer oppervlakkige kennis van de Waarheid stelt menigen zich tevreden.

En merkwaardig is dit verschijnsel: Wanneer de ouders aan de huis-catechistiek de hand houden, komt er zulk een smaak voor de kennis der waarheid, dat de kinderen zelf verlangen, dat de catechistiek van den leeraar zoo spoedig mogelijk weer zal aanvangen. En omgekeerd, waar de onderrichting van den huisvader verweerd, daar raakte ook de kerkelijke catechistiek in de oogen der jeugd al langer zoo meer in ongere. Immers de vaders verwaarloosen dan niet alleen selven de godsdienstige opvoeding van hun kinderen, maar bekomen er zich ook al heel weinig om of hun kinderen aan de hand van het catechistisch onderwijs van den leeraar zich oefenen in de kennis der leer die naar de goddelijkheid is. Inderdaad, dat is een treurig, een bedenklijk verschijnsel in onze kringen. En de catechistiek wordt vaak door de jeugd zoo veel als een bijzaak beschouwd, dat allerlei andere vóór gaan: dat men een avond voor sangvereening en voor jongelings- of jongedochtersvereening vrij moet hebben, spreekt van zelf. Maar er behoefst o zoo weinig om of de kerk, of de catechistiek wordt verzuimd. Soms veroorloven kinderen zich de vrijheid, maar zonder aan hun ouders verlot te vragen of er hun leeraar mee in kennis te stellen.

Het komt er zoo nauw niet op aan. Het behoort het, dat een jongeling zich op maatschappelijk gebied voor het een of ander wil bekwaamen, en wanneer de uren daardoor vallen op den catechistiek-avond, dan spreekt het voor hem immers van zelf, dat die tekenen of schietoefening of die cursus voorgaen. Heel vrijmoedig zegt dan zoo'n Gereformerd jongmansch: Dominee, ik kan den winter niet op de "vraag" komen".

Zoo iets moet bij ons contrabande zijn. Het is onbegrijpelijk en onverantwoordelijk, dat ouders zoo iets goedkeuren en bevorderen.

Werk en is goed. Werk en werken is uitnemend. Van der jeugd al aan w e r k e n en werken l e e r e n is onze roeping. En tot zijn werk zich bekwaamen door gebruik te maken van allerlei middelen, moet ook ieder Gereformerd jongeling. Maar ten eenmalen verkeerdt is het, dat dit beschouwd wordt als het één noodige en als het allen noodigste. De verkeerde geestesstrooming van onzen tijd voert, als we niet oppassen, menig Christenjongeling ook in die verdelende richting. Het eerst openbaart zich dat, als de catechistiek op den a c h t e r g r o n d komt te staan. Terwijl die juist op den v o o r g r o n d moet staan. Naar de Schriftuurlijke uitspraak: Werk niet om de spijze, die vergaat, maar om de spijze die blijft tot in het eeuwige leven", en "voekt eerst het koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid, en al deere dingen zullen u toegeworpen worden".

Wanneer onze belangen gaan heerschen over onze beginselen, dan begint de a f v a l.

Darvoor hebben wij allen te zamen te waken. Vooral de jeugd moet iets anders ingeprent worden, n.l. dat onze beginselen heerschen moeten over onze belangen.

De catechistiek moet in het front komen te staan.

Daar a c h t e r allerlei dingen, die op zichzelf goed en nuttig zijn, maar niet den voorrang genieten.

Over dit punt willen we nog meer zeggen. Doch dat een volgend maal. We hoopen alvast te vernemen, dat op onderscheidene gemeenten de catechistiek reeds begonnen zijn.

Officiële Berichten.

Classis Breukelen.

Vergadering der classis Breukelen D.V. op de gewone plaats te Breukelen op Donderdag 26 Nov. a.s. des voorm. te 9 ure.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór 6 Nov. a.s. bij den eerstondergeteekende.

De kerkeraad van Wilnis met de saamroeping belast,

W. A. WILLEMSSE, praeses.

A. HOGKWERF, scriba.

Classis Brielle.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Hellevootsluis berooft, dat de classis Brielle D.V. vergaderen zal te Hellevootsluis op Woensdag 6 Nov. a.s., gewone tijd en plaats.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 22 Oct. a.k. bij den scriba, Molenstraat 90, Hellevootsluis.

Namens den raad der roepende kerk van Hellevootsluis,

A. KOLLAARD, praeses.

P. VAN HARTINGSVELDT scriba.

Hellevootsluis, 14 Oct. 1912.

Classis Dordrecht.

14 November vergadering van de kerken in de classis Dordrecht. Opgeven voor de agenda tot 31 Oct.

Namens den raad der Geref. Kerk te H. I. Ambacht, H. MEULINK, praeses.

P. WILSCHUT, scriba.

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland heeft in hare zitting van 16 Oct. benoemd tot hoogleeraar in de ambtelijke vakken c. s. aan de Theologische school Dr. T. Hoekstra, van 's-Hertogenbosch. Men den benoemde stond op de voordracht Dr. J. Hanis, van Steenwijk.

A. DE GEUS, syn. scriba.

Den Haag, 17 Oct. 1912.

Voor Kinderen.

HET GOEDE DEEL.

XIV.

OF EN OM HET KASTEEL.

Een oogenblik belette de ontstentenis Otto te antwoorden. Stonden de zaken zoo, en daar was geen twijfel aan, dan bleef voor Frederik V weinig hoop over. Wel kon hij met het zwaard in de hand zijn rechten laten gelden, maar hoe weinig kans was er, dat die erkend zouden worden. Mischien zouden ook enkele vorsten hem steunen, maar intusschen heerschte een vreemde in zijn gebied.

"Ook voor ons Protestantisch geloof", vervolgde heer Koenraad, "niet het er in de Palts donker uit. 't Is zelfs de vraag of wij in Regensburg en Neurenberg, al zijn dat vijf Rijksteden, geen moeilijkheden zullen krijgen. Maar in elk geval zal Maximiliaan van Beieren geen Evangelische kerk in zijn gebied dulden".

"Maar onze Palts is toch al meer dan zeventig jaar een Evangelisch land; wie kan er aan denken hier de mis weer in te voeren?"

"Dat zal Max wel weten. Hij is een leerling van de Jesuiten te Ingolstadt, en zij hebben ook hem vervuld met den haat, die hen bezit tegen alle Protestanten, allereerst de Gereformeerden. Wees er zeker van, dat de nieuwe keurvorst niet zal rusten, vóór alle ketterij uit zijn land is weggedaan."

"Reeds is de tegenhervorming begonnen. Eerst lagen de predikanten en de Protestantische schoolmeesters aan de beurt. Zij zijn of worden eenvoudig uit hun ambt ontcien en het land uigewezen. In hun plaats komen overal Roomsche priesters en onderwijzers".

"Is magister Becker ook verjaagd?" vroeg Otto drifig.

"Neen nog niet. Hij behoort tot de slotkapelaans, die in dienst staan van een edelman, en hen heeft men dusver met rust gelaten. Voor hoelang?"

"En wat raadt gij mij nu te doen?" vroeg de jonker misnoegd.

"Wel, vooreerst blijft ge hier, om allerlei in orde te brengen, nu ge zelf heer van Rothenfels wordt. Intusschen moeten we onzen goeden magister raadplegen. Hij heeft bij den loop der zaken evenwel belang als wij, en is een wijs en vroom man tevens. Ik vertrek nu en kom over een maand terug. Uw moeder, die thans bij ons vertoef, hoop ik mee te brengen".

Op een morgen, kort na zijn aankomst, verliet Otto het kasteel om onverzeeld een wandeling te doen. Hij gevoelde behoefte de bosschen, de heuvels en velden eens weer te zien, waar hij gespeeld had in de gelukkige dagen van zijn jeugd, die nu reeds ver, heel ver schenen te liggen. Hij volgde de beek, die dicht voortbij het slot en verder door het bosch stroomde. Alle plekjes hier waren hem wel bekend. Op het eene had hij als kind gespeeld, op een open veld daarginds zich goetend in het paardrijden, en ver, naar alle kanten strekten zich de heerlijke wandelpaden uit, die hij zoo dikwijls met ouders en vrienden betreden had. Hij genoot ten volle bij de herinnering, al werd die straks gestoord door de droeve gedachte: hoewel verschilt het heden bij het verleden.

Al voortwandele over zijn goederen, die zich uren ver uitstrekten — men sprak dan ook van de "onderdanen" van Rothenfels — kwam hij aan een kleine woezig. Hij kende die evegeed als de menschen die er in woonden, althans